

**Osnovna škola Hodošan
i
Muzej Međimurja Čakovec
Projekt "Krijesnice - mali kustosi"**

Kapela Svete obitelji

- istraživački rad -

Male kustosice:

Jelena Branilović, 7. razred

Leonarda Ivković, 7. razred

Valentina Kolarić, 7. razred

Mentor – voditelj:

Ivan Barić, dipl. učitelj

U Donjem Hrašćanu 31. svibnja 2011. godine

I. Osnove projekta

Potaknuti uspjehom i pozitivnim reakcijama nastavnika i učenika te šire javnosti Muzej Međimurja Čakovec školske godine 2010./11. ponovo je organizirao edukativnu akciju *Mali školski kustosi*. Akcija je zamišljena kao doprinos obilježavanju 18. svibnja, Međunarodnog dana muzeja te ima zadaću popularizirati muzejsku djelatnost i zainteresirati mlade naraštaje za duhovnu i materijalnu baštinu Međimurja. Ovu treću godinu projekt je već premašio očekivanja djelatnika Muzeja, privukao znatno veću pozornost javnosti, a mnogi radovi i predstavljanja postali prvorazredni događaj u mjestima održavanja.

Ravnatelj Osnovne škole Hodošan **Ivan Barić** je nakon uspješnog prošlogodišnjeg projekta "**Kruna Marije Kraljice**" preuzeo ulogu mentora – voditelja skupine mladih istraživača u svojoj školi. Prvotna namjera bila je obrada **povijesne priče o kipu Svete obitelji**, koji je, da bi naselje Donji Hrašćan 1908. godine dobilo svoje mjesno proštenje, morao biti zamijenjen i premješten. Tijekom rada spoznala se **velika uzajamna povezanost žitelja Donjeg Hrašćana i patrona naselja - Svete obitelji** pa su se u ovom projektu ujedinili stari i novi podaci o naselju, kapeli i pilu te izbjegle moguće krive interpretacije događaja koji se zbio pred 100 godina.

Osnove projekta sadržane su u Školskom kurikulumu Osnovne škole Hodošan koji je Školski odbor odobrio u Hodošanu 30. rujna 2011. (Klasa: 602-02/10-01-1, UrBroj: 2109/6/27-10-146).

II. Uvod u priču

Ovo je priča o najvrjednijoj baštini mjesta **Donji Hrašćan** i namjeri nas mladih da upoznamo starine i kulturno naslijeđe naših predaka.

Tijekom istraživanja našli smo izvorne materijale o prošlosti i sudbini spomenika i ljudi, narodnim i vjerskim običajima našega kraja. Iz tog bogatog materijala odabrali smo samo one koji su povezani s našom temom.

U Spomenici župe, Svezak 1., na stranici 140. **župnik – kroničar Andrija Ficher** zabilježio je 1924. godine: *"Ovđe ću samo još da spomenem karakter naroda. Župljani su poprjeko dosta dobri. Marljivo polaze u crkvu k misi te na adventsku i korizmenu ispovijed. Dosta su mekani, pristojni i uviđavni. Do rata je slovalo selo Hodošan kao najbolji župljani, a tako i Donji Hrašćan..."* Zato i priča govori o tom vjekovnom suživotu žitelja Donjeg Hrašćana i velike Svete obitelji koju štuju svi katolici svijeta.

U izlaganju rada sudjelovali su: **Mihael Kolarić**, učenik 4.h razreda (uvodni pozdravi), **Jelena Branilović**, učenica 7. razreda Osnovne škole Hodošan (izlagala povijest mjesta) i kolegice iz razreda **Valentina Kolarić** (dio o kapeli Svete obitelji) i **Leonarda Ivković** (dio o pilu Svete Obitelji).

III. Poznati povijesni podaci o Donjem Hrašćanu

Donji Hrašćan (Lat: Inferior Hrastyan, mađ: Harastyán)

Ime je mjesto dobilo po velikim, višestoljetnim hrastovim šumama koje su ga okruživale. **Prvi se puta u povijesnim vrelima spominje 1476. godine.**

Selo Donji Hrašćan se u upravnom smislu 1720. godine nalazilo u judikatu odnosno španatu Veliko Polje, danas Sveti Križ.

Urbar za Donji Hrašćan 1768. je izuzetno važan dokument kojim su regulirana sva prava i obveze feudalnih podložnika, a **sačuvan je primjerak pisan na hrvatskom jeziku.** Svi su stanovnici bili kmetovi Čakovečkog vlastelinstva.

U Županijskom arhivu u Zalaegerszegu čuvaju se popisi ratnog poreza - takozvane dike koji su prvorazredni dokument za utvrđivanje gospodarskog i socijalnog stanja u selu Donji Hrašćan. Popis kraljevskog poreza za selo Donji Hrašćan sačuvan je za vrijeme od 1775. do 1840. godine.

Zanimljivo je da se do sredine 19. stoljeća vrlo malo toga promijenilo u selu. U veljači **1786. godine** obavljen je popis stanovništva u Međimurju. U Donjem Hrašćanu tada je bilo 25 kuća, 29 obitelji i ukupno 181 stanovnik.

U Donjem Hrašćanu je 1828. godine ukupno živjelo 206 ljudi. Osim jednog protestanta svi su drugi stanovnici po vjeri bili katolici.

Veliki požar koji je 1888. godine pogodio Donji Hrašćan očito nije ostavio značajnijega traga, odnosno vrlo su brzo bile sanirane njegove posljedice.

U 20. stoljeće, prema popisu iz **1900. godine**, Donji Hrašćan je ušao s 348 stanovnika.

Na slici: Adamov grunt 1927. godine - zidarski radovi na žitnici

Nakon mađarske okupacije Međimurja 1941. godine i brutalnih postupaka mađarskih i njemačkih okupacijskih snaga, osobito nakon listopada 1944. godine, iz Donjeg Hrašćana

u partizane je stupilo 11 boraca, od kojih su 3 poginula. U nacističkim zatvorima i logorima život je izgubilo također troje žitelja Donjeg Hrašćana.

Odmah nakon oslobođenja od mađarske i njemačke okupacije u travnju 1945. godine u Donjem Hrašćanu izbori za nove odbore provedeni su već u rujnu 1945. godine. Donji Hrašćan je tada pripao pod nadležnost Mjesnog narodnog odbora Hodošan.

Najviše stanovnika u svojoj povijesti Donji Hrašćan je imao 1948. godine. Tada je u 125 domaćinstava živjelo 712 stanovnika. Donji Hrašćan je 1952. godine dobio električnu struju.

Godine 1971. u Donjem Hrašćanu je bilo 632 stanovnika. Međutim, smanjen je broj domaćinstava na 141 domaćinstvo, što govori o slabijim socijalnim prilikama. Podaci o zaposlenosti vrlo su zanimljivi. U selu je registrirana 161 zaposlena osoba, od toga čak 117 u inozemstvu, tj. **svako treće seosko domaćinstvo imalo je nekoga zaposlenoga u inozemstvu.**

Na slici: Sestrinstvo Mare, France i Barbare 1950.

Na slici: Kapela i Kolarićov grunt 1973. godine

Još 1963. godine u selu je osnovana Mjesna zajednica Donji Hrašćan koja će u idućih 30 godina voditi sve akcije na komunalnom uređenju sela. Gotovo svi komunalni objekti izgrađeni su samodoprinosom. U Donjem Hrašćanu je to bio asfalt, rekonstrukcija niskonaponske mreže, obnova i uređenje zgrade stare škole u Društveni dom, izgradnja javne vodovodne mreže, uvođenje telefona, pomoć društvenim organizacijama i niz drugih akcija.

Područna škola Donji Hrašćan radila je od 1958. do 1967. godine.

Popisi stanovništva obavljeni 1981. i 1991. godine donose za Donji Hrašćan neobične podatke. **Naime, u selu je i 1981. i 1991. godine bio jednaki broj stanovnika - 592.**

U Domovinskom ratu 1991. - 1995. stanovnici Donjeg Hrašćana uzeli su aktivno učešće i borili se u različitim postrojbama Hrvatske vojske, nitko nije poginuo.

IV. Donji Hrašćan danas

U novije vrijeme rješavaju se komunalni zahvati kojima se žiteljima osigurava standard kakav imaju veća sela i gradovi: 1985. - izrađen park za djecu, 1986. - uređenje učionice u staroj školi, Društveni dom preuređen u dvoranu za svadbe i slično, 1996. - prokopan je novi ribnjak, 2004. - počela izgradnja muzeja, 2005. - vanjsko uređenje Vatrogasnog doma, 2006. - napravljen spomenik svetoj Obitelji kod kapele, 2009. - unutarne uređenje Doma kulture, a 2010. započela izgradnja kanalizacije, obavljena rekonstrukcija električne mreže, a u Dom kulture uvedeno je plinsko grijanje i zamijenjena vodovodna instalacija.

Dana 19. rujna 2010. otvoren je za selo i okolicu izuzetno važan **Međimurski muzej – Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić** gdje će nove generacije crpiti izvore povijesti i napretka mjesta Donji Hrašćan

Prema popisu stanovnika 2001. godine u Donjem Hrašćanu u 149 domaćinstava je živjelo 508. stanovnika. Čekamo rezultate ovogodišnjeg popisa koje ćemo kasnije dodati ovom radu.

Selo vodi Vijeće mjesnog odbora koje vodi **Laura Bunc**. Prošle godine osnovana je i nova Udruga žena koju vodi **Sanja Novak**. U naselju djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo koje vodi **Zlatko Švec**, Nogometni klub "Borac", predsjednik **Dejan Habola** te športsko ribolovno društvo "Črnc" koje vodi **Dražan Fleten**.

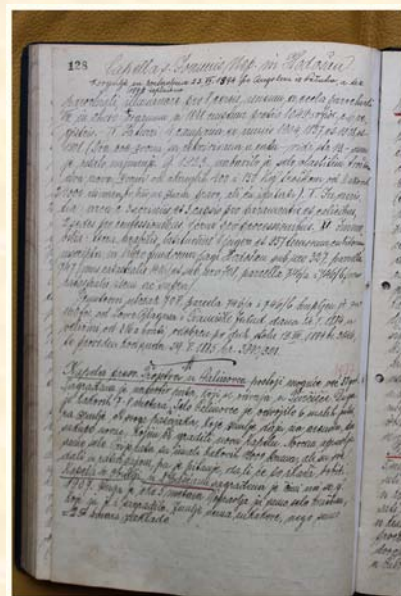
Desetak privatnih tvrtki bavi se prijevozom, obradom metala i poljoprivredom.

V. Kapela Svete obitelji

Kanonske vizitacije od 1841. na dalje spominju da su u mnogim mjestima gdje dotad nije bilo nikakve crkve ili gdje su postojali samo javni križevi, kipovi ili tzv. „pileki" podignute manje ili veće kapele. U tom se razdoblju grade kapele u Čehovcu, Hodošanu, D. Hrašćanu i Palinovcu. Kapele su se obično gradile u sredini sela, na mjestu na kojem su se križali putovi, tako da se stjecao dojam kao da svi putovi završavaju pred crkvenim vratima. Na taj se način htjelo istaknuti da su crkve i kapele prirodna središta mjesta, srce i duša sela.

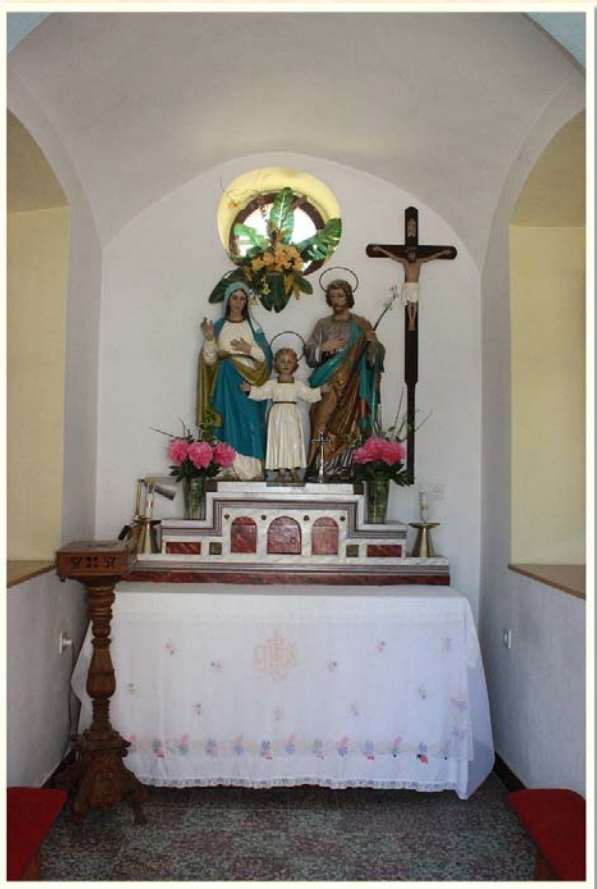
Nakon kanonske vizitacije 1897. godine tek godine 1912. spominju se na području župe četiri kapele i to u

Čehovcu, Palinovcu, Hodošanu i Hrašćanu. Potražili smo podatke koji bi pobliže označili godinu gradnje kapele.

"Kapela Svete Obitelji u D. Hrašćanu sagrađena je čini mi se g. 1907. Duga je oko 5 metara, popravljena je samo selo Hrašćan koje ju je i sagrađilo. Zemlje nema nikakove nego samo 25 dinara zaklade." – kaže župnik **Ficher** u Spomenici župe, Svezak 1., stranica 128.

Pregledavajući inventar filijalne kapele u D. Hrašćanu, **dr. Juraj Kolarić** je našao kalež s ugraviranim inicijalima D. Hr. (=Donji Hrašćan) i 1873. godinom, što bi upućivalo na to da je filijalna kapela u D. Hrašćanu sagrađena već prije 1873. Očuvano je također nekoliko predmeta iz vremena bidermajera. Radi se o dvije bečke litografije: "Krunjenje Marijino" i "Sveta Ana", o procesijskom znaku nazvanom "Marija" te o jednostavnoj rustikalnoj propovjedaonici.

K tomu valja dodati još jedan izvor koji tvrdi da je 1907. godine selo D. Hrašćan podiglo pil na putu prema Guleščaku, u koji je bio stavljen kameni kip Sv. Obitelji prenesen iz dotadašnje kapelice smještene u središtu mjesta. Prema tome, gradnju ovog pila zamijenio je župnik A. Fischer s gradnjom kapele koja je očito već postojala i prije 1897. godine. To odgovara i brojkama „97“ otisnutima na desnoj strani ulaza u kapelu, koje su otkrili radnici prigodom skidanja žbuke 1977. godine radi popravka kapele.

Nažalost, te su brojke (a vjerojatno i tekst) bile uklonjene tako da se godina gradnje kapele u D. Hrašćanu neće moći točno nikada saznati.

Autor Dominik Kolarić u rukopisu „**Hrašćanski zapisi**“ 1947. spominje da su kapelu u D. Hrašćanu sagrađili prije dvjesto godina sami stanovnici sela i da su na oltar postavili kameniti kip Sv. Obitelji.

Navodimo prijepis originalnog teksta Hrašćanskih zapisa (str 35. – 43.):

"Bio sam mali dječak, živo se sjećam, kad su se ljudi sastali kod kapelice i dogovarali kako da se i kod nas uvede prošćenje, ali je trebalo prije toga kapelicu temeljito popraviti, a i krov na zvoniku izmijeniti, sve je išlo u sporazumu. Seoski starješina bio je tada Ignac Hegeđuš, a cemeštar Josip Kolarić, moj pokojni otac.

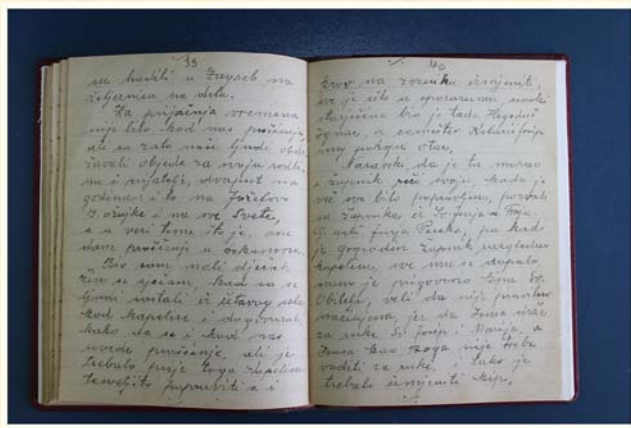
Naravski, da je tu i župnik morao reći svoju. Kada je već sve bilo popravljeno, pozvali su župnika iz Svetog Jurja u Trnju, g. vlč. Jurja Peceka, pa kad je gospodin župnik razgledao kapelicu, sve mu se dopalo samo je prigovorio kipu Svete Obitelji, veli da nije pravilno načinjena, jer da Isusa drže za ruke sv. Josip i Marija, a Isusa kao Boga nije treba voditi za ruke i tako je trebalo izmijeniti kip Svete Obitelji, ako selo hoće da ima proštenje to se mora.

I tako je došao u kapelicu novi kip Svete Obitelji na oltar i onda je 1908. godine bilo održano prvo proštenje Svete obitelji u Donjem Hrašćanu.

Bilo je mnogo nepravilnosti dok se nije ustanovio dan kada se ima obdržavati proštenje jer Sveta Obitelj se slavi na 1. nedjelju poslije Sveta Tri Kralja, a onda je zima pa se u maloj kapelici ne može služiti Sveta misa. Na Josipovo je u Dekanovcu pa ljudi svi idu tamo gdje je veće proštenje.

Konačno su se složili da se proštenje ima obdržavati svake godine na drugu nedjelju poslije jesenskog Križova i to je uvijek u mjesecu rujnu pa se tako ustanovilo kad je proštenje koje je već danas na glasu kao najbolje u našoj okolici. A da se ne zabaci kip Svete Obitelji podiglo je selo Piljeka, malu kapelicu i tamo postavilo kameniti kip Svete Obitelji. Piljek se s vremena na vrijeme popravlja, a još i danas stoji nasred sela kapelica i pil na svom nekadanjem mjestu."

Na slici: Kapela 1999. godine

Godine 1917. u ratnim rekvizicijama oduzeto je kapeli sv. Obitelji zvono teško 52 kilograma. O tome piše župnik Andrija Ficher u **Spomenici župe**, Svezak 1. (stranica 20.):

"Za rekvirirana zvana plaćala je država samo 4 krune po kilogramu. Otpisom od 1. listopada 1917. br. 2081. Iz čitave je župe odnešeno 3485. kg zvonovine i za koje je isplaćena svota 13.940 kruna... Usljed otimačine zvonova oštećena je dakle župa za oko 700.000 kruna! Kapela u Donjem Hrašćanu imala je samo jedno zvonce"

Novo zvono stanovnici Donjeg Hrašćana nabavili su prema opisu Dominika Kolarića ovako:

"Godine 1920. bio je starješina sela Jakob Halić Kovač, pak je selo zaključilo na sjednici i za Setince kupili su u Zagrebu današnje zvono za kapelicu, a iz Zagreba

donesli su ga dečki koji su hodili u Zagreb na željeznicu na delo."

Andrija Ficher iznosi i detalje (stranica 21.-22.): *"Najprije si je nabavilo novo zvono selo Hrašćan. Stajalo je 12.700 kruna, a teži z batom 83 kile. Blagoslovio sam ga 7. studenog 1920. godine i za to je uloženo na br. 11466 – 208 kruna."*

Novija povijest kapele

Zahvaljujući podacima cemeštra **Božidara Kolarića** možemo objaviti sve zahvate na kapelici u novije vrijeme:

Rujan 1977. - skinuta potpuno žbuka s vanjskih zidova, ugrađeni novi prozori i nanovo ožbukano izvana te obnovljena fasada (izvođač radova na kapelici bio je Zvonko Žvorc iz Turčišća). Za prozore, unutarnjost te ogradu oko kapelice najviše se, uz pomoć žitelja Donjeg Hrašćana, pobrinuo Leonard Kolarić. (prema drugim podacima koji ne mijenjaju gornje podatke ograda je obnovljena 1975., a izvana je posao bio završen 1983. godine).

Godine 1989. (do završno **1993.!** podatak potvrđen u Spomenici župe, svezak 2.) - obavljena je temeljita obnova: prerezana fuga na 20 cm od zemlje te umetnut olovni lim, da bi se presjekla kapilarna vlaga, skinuta sva

žbuka iznutra kao i zidni stol za oltar, ponovo ožbukano te postavljena keramika na pod te napravljen drveni stol za oltar, a oltar obnovljen i sužen po širini, izvedena električna instalacija, s tornja skinut dotrajali lim te postavljen novi bakreni lim, zamijenjeni dotrajali drveni dijelovi tornja, krovšte obnovljeno i prekriveno novim crijepom – biberom, temelj je učvršćen betonskim prstenom oko postojećeg, "coklin" obnovljen i iznutra sve oličeno.

1997. - kapelica je priključena na električnu energiju.

1998. - ugrađena nova hrastova vrata.

2000. - rasvijetljena kapelica izvana. Rasvjeta je montirana na stupovima javne rasvjete.

2003., 24. studenoga, elektrificirano zvono u kapelici, obnovljena stolarija

2006. - napravljen spomenik svetoj Obitelji kod kapele

2010. – obnovljena susjedna trafostanica.

Danas je kapela sv. Obitelji veoma očuvana. Proštenja su posjećenija više nego ikad. No, vratimo se početku priče: "Gradnjom kapela u seoskom središtu i na raskršću putova htjelo istaknuti da su crkve i kapele prirodna središta mjesta, srce i duša sela."

Kao mali kustosi poučeni u školi da se objekti skladno ugrađuju u svoj okoliš, imamo primjedbu na čudan način postavljanja komunalnih objekata i veza u blizini povijesnih spomenika. Ovdje vidimo trafostanicu i bezbroj žica što se svakako može riješiti izgradnjom stanice na drugom mjestu i postavljanjem električnih vodova u zemlju.

Predsjednica Vijeća MO Laura Bunc za deveti broj Glasnika općine Donji Kraljevec spomenula je novu rekonstrukciju električne mreže, ali "Elektra" nije premjestila trafostanicu već ju je samo obnovila.

No, ovaj problem zapazili smo diljem našeg školskog područja i šire. Zapazili smo također da se s tom praksom ne prestaje već da pored sakralnih objekata niču pumpe, kolektori i obnovljeni stupovi javne rasvjete. Nadamo se da će nove generacije ovaj problem rješavati praktičnije i oku ugodnije.

VI. Pil Svete obitelji

U brojnim izvorima (najviše u internetskom prepisivanju, ali i u prvoj monografiji Župe iz 1982. godine) piše da vrijeme gradnje pila **nije poznato**. Navedeno je da je prema običaju postavljen na jugozapadnom ulazu u selo gdje se odvajaju putovi za Turčišće i Palinovec. Otvoren je s tri strane. Ima krov na tri vode, a ulaz i pristup grupi sv. Obitelji čuvaju metalne rešetke.

No postoji jedna zanimljiva priča iz povijesti pila. **Kapela** u D. Hrašćanu sagrađena je dakle, prije 1897. godine. Sami stanovnici sela su na oltar postavili **kameniti kip Sv. obitelji**.

Kada je u kapelu ugrađen 1907. godine novi kip Sv. obitelji, prvo proštenje moglo se nakon toga i službeno održati 1908. godine.

Dominik Kolarić u "Hrašćanskim zapisima" (*Hrašćanski zapisi str 35. – 43.*) rukom uredno i gotovo ispravnim štokavskim narječjem zapisuje:

A da se ne zabaci kip Svete Obitelji podiglo je selo Piljeka, malu kapelicu i tamo postavilo kameniti kip Svete Obitelji. Piljek se s vremena na vrijeme popravlja, a još i danas stoji nasred sela kapelica i pil na svom nekadanjem mjestu.

Dakle, u pil je bio je prenesen stari „neteološki“ kip, jer, po mišljenju župnik Juraja Peceka, malog Isusa ne smiju za ruke držati i voditi sv. Josip i Blažena Djevica Marija jer *"Isusa kao Boga nije potrebno voditi za ruke"*.

Sada su drugačija vremena. Diljem župe obavljene su velike i stručne obrade sakralnih objekata. Župnik Darko Kelemenčić danas zna i za najmanji sakralni spomenik diljem velike župe, sudjeluje u pripremama, organizaciji, radovima i posvećenjima obnovljenih kapela, pilova, grobnih kuća te Župne crkve Svetog Jurja Mučenika pa je gotovo nemoguće ponavljanje sličnih događaja poput zamjene kipa.

Prema podacima cemeštra župe **Božidara Kolarića** iz Donjeg Hrašćana na pilu su se u novije vrijeme izveli ovi radovi:

od 1984. godine skinuta sva žbuka te je nanovo ožbukana, krov obnovljen, prebojen kip sv. Obitelji, a pil zatvoren željeznim rešetkama.

Rujan 1993. – izvedena je hidroizolacija rezanjem fuge i umetanjem plastične folije te ispunom tekućim cementom.

Studeni 1994. – potpuno je promijenjeno krovništvo. Nova građa i crijep.

Rujan 2005. - učvršćen temelj do visine hidroizolacije te oličen izvana i iznutra.

VII. Mali Kustosi

Tko su zapravo **mali kustosi**?

Kustosi muzeja vode brigu o muzejskim zbirkama, prikupljaju, sređuju, štite i čuvaju građu, provode potrebna istraživanja te organiziraju izložbe i bave se izdavačkom djelatnošću. **Mi smo mali školski kustosi koji su ovim istraživanjem pokušali zamijeniti starije, uspješno ili manje uspješno.**

Ova grupa malih kustosa pokazala je svoj rad, izradila ga u prikladnom pisanom obliku i želi da predstavnici mjesta Donji Hrašćan, predstavnici vjernika župe te djelatnici Muzeja Međimurja i njihove Škole daju svoj sud. Rad je objavljen na školskoj i župnoj internetskoj stranici...

Mali kustosi i mentor o sebi:

- **Leonarda Ivković:**

"Živim u D. Hrašćanu, u dijelu "Seče". Rođena sam 16. srpnja 1997. godine u Čakovcu. Vrlo dobra sam učenica 7. razreda u OŠ Hodošan.

Volim ljeto, more, motore, konje, sport...Bavim se jahanjem, vatrogastvom, plesom, a u slobodno vrijeme rolam, vozim bicikl i družim s prijateljima i obitelji.

U projekt sam se rado uključila jer mislim da je dobro što su svi učenici naše škole upoznali moje mjesto."

- **Jelena Branilović:**

"Ja sam Jelena Branilović. Rođena sam 13.10.1997. u čakovečkoj bolnici.

Živim u Donjem Hrašćanu u ulici "Guleščak".

Pohađam OŠ Hodošan i učenica sam 7. razreda.

U slobodno vrijeme plešem u folklornoj skupini KUD-A Donji Kraljevec, članica sam i DVD-a Hodošan.

Nisam još odlučila kamo ću nakon Osnovne škole, ali jako volim životinje pa ću možda biti veterinarica."

- **Valentina Kolarić:**

"Ja sam Valentina Kolarić, rođena sam 14. veljače 1998. u čakovečkoj bolnici.

Živim u Donjem Hrašćanu u takozvanoj "Gosećoj" ulici.

Idem u 7. razred OŠ Hodošan.

Volim rolanje i volim se baviti sportom u slobodno vrijeme."

- **Ivan Barić:**

"Rođen sam 11. svibnja 1956. godine. Zadnju diplomu visokoobrazovanog učitelja stekao sam u 45. godini. Ravnatelj sam Osnovne škole Hodošan točno 20 godina. Uz ostale

interese: film, glazbu i posebno, znanstvenu fantastiku u svim vrstama medija, pišem

priloge za regionalne i županijske medije (radio, internetske, pisane i TV) već punih 25

godina. Sakupljač sam i kroničar događaja vezanih uz Općinu Donji Kraljevec, školstva na području Međimurja i života ljudi moga zavičaja.

Godinama sam novinar i jedini urednik triju internetskih stranica: OŠ Hodošan, župe Svetog Jurja u Trnju i Gradskog društva Crvenog križa Čakovec. Moji prilogi za sve medije i te tri stranice su besplatni, svi su uvijek afirmativni, pozitivno usmjereni i provjereno čitani, a potpisani su s Ivan B., I. Barić, I.B., I.Ba te pseudonimima: raw, Sin i slično.

U projekt sam se uključio da bih promovirao rad mladih povjesničara, svoju školu, župu i vrijedne ljude moga kraja."

VIII. Zaključak

Mali kustosi Jelena Branilović, Leonarda Ivković i Valentina Kolarić pod vodstvom Ivana Barića, dipl. učitelja, istraživali su u sklopu projekta "Krijesnice – mali kustosi" izgled, vrijeme nastanka i istinitost priče o preseljenju kipa.

Prvotna namjera bila je obrada **povijesne priče o kipu Svete obitelji**, koji je, da bi naselje 1908. godine dobilo svoje mjesno proštenje, morao biti zamijenjen i premješten. Ipak su se tijekom rada izbjegle moguće krive interpretacije događaja koji se zbio pred 100 godina, a to znači da mali kustosi nisu istraživali opravdanost zamjene kipa, teološku utemeljenost izjave "da Isusa kao Boga nije treba voditi za ruke" i slično.

Spoznala se **velika uzajamna povezanost naselja Donji Hrašćan i patrona naselja - Svete obitelji** pa su se u ovom projektu ujedinili stari i novi podaci o naselju, kapeli i pilu.

Istraživanje je privuklo veliku pozornost mještana, a cijeli projekt je proširen terenskom nastavom, integriranim danima, priredbom i izložbom učeničkih likovnih, literarnih i praktičnih radova za sve žitelje Donjeg Hrašćana.

Projekt je pokazao kako za male kustose i male istraživače povijesti uvijek ima tema za istraživanje.

IX. Dodaci

a) *Prikupljanje podataka*

Fotografije ustupili žitelji Donjeg Hraščana: Andrea Bukal Kolarić, Barbara Branilović, Božidar Kolarić i Zlatko Hegeduš.

Veliki izvor podataka bio je **Međimurski muzej – Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić** gdje s učenicima radio **Božidar Kolarić** (na slici)

b) *o blagdanu Svete obitelji*

Sveta obitelj je javni patron mjesta Donji Hrašćan od 1908. godine kada je uvedeno mjesno proštenje. Održava se svake godine na drugu nedjelju poslije Križeva (ove godine 18. rujna).

Uočimo da se blagdan zove: "Sveta obitelj Isusa, Marije i Josipa".

Isus, kao najvažniji član te Obitelji, na prvom je mjestu.

Josip, koji je pred državnom i vjerskom zajednicom glava kuće, u našoj liturgiji navodi se kao posljednji. Ovaj je blagdan uveden u opću Crkvu na poticaj katolika iz Kanade, među kojima se u prošlom stoljeću počela širiti plodna pobožnost prema svetoj obitelji Isusa, Marije i Josipa. Kršćani mlade zemlje u industrijskom razvoju osjetili su u Isusu, Mariji i Josipu uzor i pomoć. Ponajprije zato što su majke počele zarađivati za kuću radom izvan obitelji, muževi počeli raditi daleko od svojih kuća, a djeca u školi ili na ulici počela biti izlagana utjecajima koji nisu uvijek povoljno djelovali na njihovo ljudsko i vjerničko sazrijevanje. Prvi put blagdan je uveden u sveopću Crkvu 1893. i postavljen na 3. nedjelju po Bogojavljenju. Godine 1921. sastavljena je nova misa za ovaj blagdan koji je premješten na nedjelju po Bogojavljenju. Najnovija liturgijska reforma pomaknula ga je na nedjelju po Božiću, a kad takve nedjelje nema u vremenu između Božića i Nove godine, blagdan se slavi 30. prosinca.

c) *Podprojekti*

Drugi otvoreni dani OŠ Hodošan u Donjem Hraščanu u vremenu od 24. svibnja do 1. lipnja. Cilj je upoznavanje mjesta Donji Hrašća od strane SVIH učenika OŠ Hodošan.

Navodimo datum, okvirno vrijeme i odgovorne osobe za provođenje:

1. predmetna nastava – organizator Aktiv PN i Jelena Sobočan

24. svibnja u 8,30 **Zavičajni muzej** 1. grupa – 5. i 6. razredi 54 učenika - **Božidar Kolarić** – uvodna riječ cijeloj grupi, dalje grupe po Muzeju vode B. Kolarić i učitelji

24. svibnja u 9,15 **Zavičajni muzej** 2. grupa – 7. i 8.ab razredi 49 učenika - **Božidar Kolarić** uvodna riječ cijeloj grupi, dalje grupe po Muzeju vode B. Kolarić i učitelji
Rad se nastavlja u matičnoj školi.

2. razredna nastava – organizator Aktiv RN i voditeljica Suzana Košak

25. svibnja u 8,30 (srijeda) – razredna nastava – posjet farmi **Branke Hegeduš**

25. svibnja u 9,30 – Zavičajni muzej – posjet **113 učenika** – **Božidar Kolarić** - uvodna riječ cijeloj grupi, dalje grupe po Muzeju vode B. Kolarić i učitelji

25. svibnja u 10,30 – igralište NK Borac D. Hrašćan – učenici nastavljaju s programom koji vode učitelji/ce.

3. sudionici programa i gledatelji

1. lipnja u 17,00 sati (srijeda)

Priredba za sve žitelje Donjeg Hrašćana. Škola osigurala tehniku, a predsjednica VMO **Laura Bunc i domari** dvoranu Doma kulture.

Mala izložba radova učenika vezana uz Donji Hrašćan: plakati, pismeni radovi, praktični radovi iz tehničke i likovne kulture

d) Međimurski muzej – Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić U nedjelju 19. rujna 2010. svetom misom u maloj kapeli Svete obitelji koju je predvodio varaždinski biskup mons. **Josip Mrzljak** proslavljeno je proštenje Svete obitelji, a nakon svete mise svečano je otvoren Međimurski muzej – Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić u blizini kapelice na „Bohnecovom gruntu“. Proštenje Svete obitelji se u Donjem Hrašćanu slavi svake godine u nedjelju nakon blagdana Uzvišenja Svetoga Križa, a ove je godine zahvaljujući domaćem sinu mons. dr. **Jurju Kolariću** ono obogaćeno otvorenjem jedinstvenog muzejskog zdanja.

Na početku svete mise biskupa Mrzljaka je pozdravio i zaželio mu dobrodošlicu domaći župnik vlč. Darko

Kelemenić. Uz domaćeg župnika i biskupa suslavili su mons. Kolarić te još nekoliko svećenika. U homiliji biskup Mrzljak naglasio je kako je važno da poštujemo i cijenimo stare vrijednosti koje nam tako onda postaju i nadahnućem za život danas. Nakon mise sve je prisutne dr. Kolarić pozvao da se upute na „Bohnecov grunt“ gdje je otvorena Etnografska zbirka nastala kao plod njegove ljubavi prema rodnom mjestu.

Medimurski muzej – Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić sastoji se od šest zgrada koje tvore jednu kompaktnu cjelinu na imanju koje nosi naziv „Bohnecov grunt“ budući da je nekad ono bilo vlasništvo jednog doseljenika iz Bohemije (Češke), kojeg su domaći ljudi zvali Bohnec. Prva zgrada, koja još uvijek nije sasvim uređena, nosi naziv „Bohnecova hiža“, a u njoj se planira postaviti i urediti knjižnica s djelima međimurskih autora te galerija s djelima međimurskih umjetnika. Zatim je tu „Hižec“ u kojem je bogata etnografska zbirka smještena u pet prostorija. U „Hižecu“ se nalazi krosna (tkalački stan) te sve ono što je potrebno za tkanje, zatim zbirka sakralne umjetnosti te etnografska zbirka koja sadrži predmete ne samo iz Međimurja i Hrvatske nego također i iz cijelog svijeta. U „Staroj hiži“ nalazi se uprava muzeja. Iza „Stare hiže“

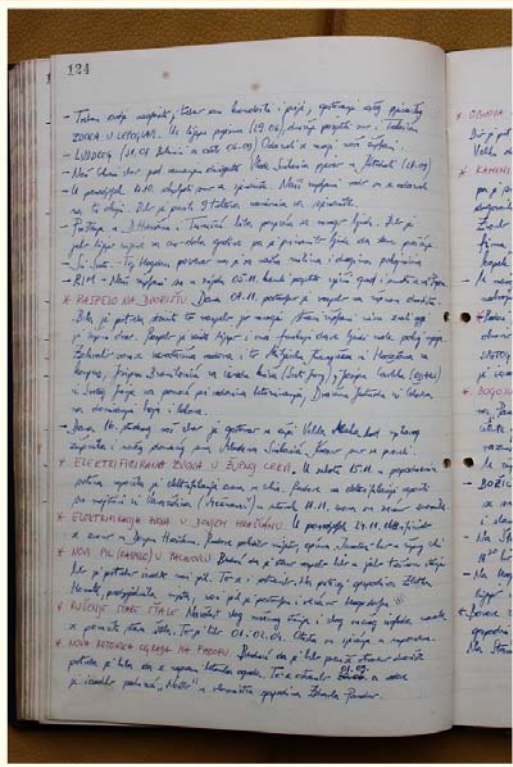
nalazi se gospodarsko dvorište u kojem u prvi plan dolazi „Mala hiža“ u kojoj se mogu vidjeti obiteljska soba te kuhinja koje su uređene u stilu kako su nekada živjeli ljudi u tom kraju. Pri kraju imanja nalaze se „Škedej“ u kojoj se nalazi radionica te „Drvara“ u kojima su izloženi ratarski aparati te vozila.

Kao idejni začetnik, dr. Kolarić je sve prisutne upoznao sa sadržajem muzeja, te je također posebno zahvalio svojoj rodbini koja je najvećim dijelom sudjelovala u njegovoj izgradnji. Zahvalio je također svim poduzetnicima i drugim donatorima koji su se uključili u izgradnju i opremanje objekata u sklopu muzeja.

Biskup Mrzljak je u svom obraćanju prisutnima napomenuo kako povijest nije samo pamćenje nekih prošlih godina nego da se ona može i vidljivo pokazati, što se i dogodilo upravo u muzeju kojega je zamislio i u djelo proveo dr. Juraj Kolarić. Biskup je dodao kako će ovaj muzej zasigurno biti posebno privlačno mjesto učenicima i mladima koji će na jedan vidljiv način moći upoznati povijest svoga kraja. Također je zaželio da sve ono što je ljudskim rukama napravljeno i izgrađeno u Međimurskom muzeju prati Božji blagoslov kojeg je i zazvao na sve prisutne. Na kraju su svi prisutni u pratnji dr. Kolarića razgledali muzej prošetavši kroz svih šest njegovih cjelina.

X. Literatura

1. Dominik Kolarić, Hrašćanski zapisi, originalni rukopis, Donji Hrašćan, 1947.
2. dr. Juraj Kolarić, Župa Sveti Juraj u Trnju, Kratki pregled povijesti župe, Župa Svetog Jurja i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1984.
3. mr. Vladimir Kalšan, Općina Donji Kraljevec (monografija), izdanje Općine 2005.
4. Spomenica župe, svezak 1. (povijest župe Andrije Fichera do 1918. godine, pisano do 12. ožujka 1924.)
5. Spomenica župe, Svezak 2. (od 12. ožujka 1924. do 2010. godine). *Na slici je jedna stranica koja dokazuje kako se upisuju i najmanji detalji o obnovi sakralnih objekata 2003. godine, pisao župnik Darko*
6. Internetska stranica župe Svetog Jurja u Trnju: www.zupa-svetog-jurja.hr
7. Internetske stranice: www.skola-hodosan.hr
8. Glasnici općine Donji Kraljevec, izdanja Općine, urednik Ivan Barić, brojevi 1 – 9, 2002. – 2010.

XI. Zahvale

Mi, mali kustosi:

"Zahvaljujemo **djelatnicima Muzeja Međimurja** koji su pokrenuli projekt "Krijesnice – mali kustosi", zainteresirali mlade povjesničare i izgradili nove učitelje povijesti.

Zahvaljujemo župniku **vlč. Darku Kelemeniću** na recenziji rada i iskrenim riječima podrške.

Zahvaljujemo pedagoginji OŠ Hodošan profesorici **Jeleni Sobočan** na spremnosti za pomoć u svakoj prilici i na svakom mjestu.

Zahvaljujemo učeniku **Mihaelu Kolariću** na uvodnom pozdravu, **Božidaru Kolariću** na svojoj pomoći u prikupljanju materijala i vodstvu po **Zavičajnom muzeju dr. Juraj Kolarić**, predsjednici Vijeća **MO Lauri Bunc**, predsjedniku NK "Borac" **Dejanu Haboli** i **supruzi Ani**, domarima Doma kulture **Slavi** i **Ivanu Bariću** te **privrednici Branki Hegeduš** na pomoći u organizaciji otvorenih dana Škole.

Zahvaljujemo zvonarici **Agati Barić** koja već 32 godine brine o kapeli Svete obitelji (*na slici*).

Zahvaljujemo mladim prometnicima **Matiji Vlaheku** i **Dominiku Kovačiću** na regulaciji prometa. **Zahvaljujemo svima koji su pravilno protumačili** našu volju za učenjem i svojim dolaskom na prezentaciju nagradili naš rad."

Prezentacija projekta održana je 31. svibnja 2011. godine uz nazočnost predstavnika Muzeja Međimurja: mr. sc. **Zlatka Bacingera**, voditelja promidžbe i marketinga i **Erike Nađ-Jerković**, akademske slikarice, više kustosice Likovne galerije i MZLKM;

župnika župe Svetog Jurja u Trnju vlč. **Darka Kelemenića**, zatim učiteljica prof. **Sandre Premuš Lepen** i dipl. učiteljice **Željke Tot**, vjeroučiteljice dipl. kat. **Valerije Štampar** te žitelja **Donjeg Hrašćana**. Uvodni pozdrav dao je **Mihael Kolarić**. Zbirku novih fotografija s prezentacije načinila je pedagoginja OŠ Hodošan, prof. **Jelena Sobočan**.